

Napokon významným prínosom pre našu penitenciárnu prax bude i vydanie Zborníka príspevkov z tejto kon-

ferencie, po ktorom iste so záujmom siahne aj široká odborná verejnosť.

Zdenko Matula

ŽIVOTNÍ JUBILEUM PhDr. JARMILY KOTÁSKOVÉ, CSc.

V minulom roce oslavila své životní jubileum jedna z nejaktivnějších pracovnic v oblasti vývojové psychologie dr. Jarmila Kotásková, CSc., vedoucí vědecká pracovnice Psychologického ústavu ČSAV v Praze. Patří k autorům, s jejichž příspěvky se setkáváme v číslech tohoto časopisu od prvního ročníku. Již její první článek, který zde vyšel, je charakteristický pro její badatelský profil: týká se problémů longitudinálního zkoumání psychického vývoje dětí. Tomuto zaměření zůstala dr. Kotásková věrna. Je to jedna ze stálic jejího silně dynamického života.

Jubilantka začala studovat na filozofické fakultě v Brně v r. 1951 obor psychologie, filozofie. Z rodinných důvodů se přestěhovala do Prahy, kde absolvovala na FFUK v r. 1956. Po kratším působení v záchytném dětském domově nastoupila v r. 1957 do Ústavu hygieny jako členka výzkumného týmu (pediatr, antropolog, psycholog, sociální pracovnice), který se zaměřoval na longitudinální zkoumání vývoje dětí od raného věku. V tomto týmu působila do roku 1964. Z této činnosti vzešel její významný příspěvek v knize *Tělesný a duševní vývoj současné generace našich dětí* (Praha, Academia 1969), který je prvním rozsáhlým zpracováním dat dlouhodobého zkoumání pražských dětí. Pražský výzkumný tým se jako první u nás zapojil do mezinárodního zkoumání organizovaného v Centre Internationale de l'Enfance (CIE); dr. Kotásková sa velmi aktivně zúčastňovala pracovních porad týmu CIE. Mezitím však přešla z Ústavu hygieny do Pedagogického ústavu JAK ČSAV, kde dokončila kandidátskou práci a v r. 1965

dosáhla PhDr. i titul kandidáta psychologických věd. V roce 1967 přešla do nově zřízeného Psychologického ústavu ČSAV v Praze, kde pracuje dosud; je zastupující vedoucí oddělení vývojové a srovnávací psychologie. Díky úspěšnému zapojení do aktivit CIE byla dr. Kotásková pozvána na Univerzitu v Nijmegen (Holandsko), velkoryse koncipovanou, a to jako expert pro longitudinální výzkum. V letech 1968—1969 zde zahájila mezikulturní zkoumání vývoje socializace chování dětí. Od r. 1969 je v PÚ ČSAV zapojena do státního plánu základního výzkumu a v současné době koordinuje subdílčí výzkumný úkol, v němž se řeší problémy determinace psychického vývoje v mezioborové spolupráci.

Dr. Kotásková je typickou badatelkou v oblasti vývojové psychologie, která ve svých pracích řeší nejnáročnější teoretické a metodologické problémy. S jejími příspěvky se setkáváme v domácích i zahraničních časopisech, na konferencích a kongresech. Tím však není její činnost zdaleka vyčerpána. Téměř deset let je členkou předsednictva Čs. psychologické společnosti a členkou výboru sekce vývojové psychologie. Do roku 1977 byla členkou předsednictva Mezinárodní společnosti pro výzkum vývoje chování (ISSBD). V minulém roce působila jako lektorka ISSBD na mezinárodním semináři vývojové psychologie v Maďarsku. Externě učila 4 roky vývojovou psychologii na FFUK. V současné době je v PÚ ČSAV školitelkou aspirantů a pracovníků ve vědecké přípravě.

Přehled odborné činnosti dr. Kotáskové jsme uvedli studií o longitudinální metodě, můžeme jej zakončit

odkazem na dvě práce z této oblasti, jimž se dostalo mezinárodní odezvy: *Social Development: A Survey of European Longitudinal Studies*. In: W. W. Hartrup (Ed.): *Review of Child Development Research*, The University of Chicago Press, 1982 a článkem, o který byla požádána redakcí *Voprosy psychologii: Longitudinalnoje issledovanie v psihologii: jeho vozmožnosti i granici*.

Dr. Kotásková je osobnost silně dynamická, s potřebou „být u toho“, o-

tevřená novým poznatkům a koncepcím. Čtenáři jejích článků dosvědčí, že to není lehká četba. Vyjadřuje se spíše zhuštěnou formou, nezřídka v terminologických zkratkách. Nepočítali jsme akční kvocient stylu jejích přednášek a publikací, ale stálo by to za to.

Kolem dr. Kotáskové je vždy živo a přejeme jí i sobě, aby tomu tak bylo i v dalším desetiletí jejího života.

Josef Švancara

JOSEF ŠVANCARA ŠEDESÁTILETÝ

Pro každého, kdo se setkává s naším jubilantem, je překvapením, že jeho životní dráha trvá šedesát let. Nepoznal snad studiem vývojové psychologie nějaké tajemství, jak si uchovat svěžest mládí?

Josef Švancara se narodil 2. dubna 1924 v Bohuňově na Českomoravské vysočině. Podmanivá krajina pahorků, lesů a nečekáných výhledů mu vtiskla vnější zdrženlivost a vnitřní důslednost.

Filozofickou fakultu v Brně ukončil v r. 1950. Jako žák prof. Rostohara a prof. Chmelaře se orientoval na experimentální výzkum percepce. Po roční učitelské praxi zahájil svou psychologickou dráhu v Sociodiagnostickém ústavu, z něhož přešel do Psychologické laboratoře dětské neurologické kliniky. Zde také začal vědecky pracovat a v r. 1957 vydal svou první monografii o vývojové dynamice neuróz [společně s V. Holubem].

Když byl v r. 1966 založen v Brně Výzkumný ústav pediatrický, stal se vedoucím jeho psychologické laboratoře, kterou budoval a v níž zpracoval řadu významných experimentálně-klinických studií. Jako externí spolupracovník vedl 10 let longitudinální výzkum psychického vývoje brněnských dětí.

S katedrou psychologie FF UJEP

v Brně spolupracoval od r. 1956 — nejprve jako vedoucí stáží a praxí posluchačů, pak přednášel jako externí učitel ontogenetickou psychologii. Od r. 1968 se stal interním členem katedry — samostatným vědeckým pracovníkem v ontogenetickém výzkumu. Jeho profilující vědecké zaměření vyjadřuje název habilitační práce z r. 1969: *Psychický vývoj jako homeostáza biologických a peristatických vlivů*, kde jsou řešeny otázky normálního a patologického psychického vývoje, jeho determinant, metod zkoumání a diagnostiky.

Jako vysokoškolský učitel vydal několik didakticky zdařile koncipovaných skript: *Kompendium vývojové psychologie* (1971, 1973, 1975, 1981), *Psychologie stárnutí a stáří* (1979, 1983), *Poruchy psychického vývoje* (1979, 1982), *Emoce, city a motivace* (1973, 1975, 1979, 1984), *Aktuální otázky psychologické terminologie* (1975, 1977, 1980). K jeho podnětným knižním publikacím patří *Biologická determinácia ľudského správania* (SPN, Bratislava 1976) a kolektivní práce *Diagnostika psychického vývoje* (1971, 1974 a 1980, včetně překladu do ruštiny 1978).

V psychologické veřejnosti je známý svými výzkumy dětské kresby, které publikuje společně s manželkou. Na-